

Aanbiedingsbrief

Reactie van de Ketentafel Freelance Klassieke Musici bij de Eindrapportage Starttarieven. Instrumenten voor fair pay, Bureau KNYFE oktober 2023

18 oktober 2023

Beste lezer,

Het programma fairPACCT van Platform ACCT helpt beroepsgroepen in de culturele en creatieve sector bij het concreet maken van de Fair Practice Code. Hiertoe worden tijdelijke overlegtafels (ketentafels) ingesteld met een brede vertegenwoordiging van de deelsector. Medio 2022 is een ketentafel gestart voor freelance klassieke musici met een zzp-beroepspraktijk buiten het georganiseerde domein van een cao, overigens niet zelden gecombineerd met een deeltijdbaan binnen een cao-orkest of ensemble. Aanleiding was het ontbreken van inzicht en beloningsnormen in de rijke, diverse en omvangrijke beroepspraktijk van freelance klassieke musici. De ketentafel bestaat uit musici, programmeurs, impresariaten en directies.

Meer informatie over de samenstelling en werkwijze van deze en andere ketentafels is te vinden op www.fairpacct.nl.

De ketentafel freelance klassieke musici stelde zichzelf het doel om

- inzicht te verkrijgen in de diverse voorkomende beroepspraktijken binnen het vak en de tijdsbesteding per type activiteit;
- de beloning van deze inzet te spiegelen aan het inkomen van vergelijkbaar HBO-geschoolden;
- en hieruit een richtlijn te destilleren voor fair pay.

Adviesbureau KNYFE ontving de onderzoeksopdracht om in samenspraak met de ketentafel dit inzicht te verwerven en te vertalen naar een duidelijk rapport met instrumenten voor de praktijk. De rapportage en een rekentool zijn nu beschikbaar op www.fairpacct.nl.

Het beroep

Freelance klassieke musici kom je tegen op allerlei plaatsen in de samenleving. Bij grote en kleine evenementen, koor- en orkestuitvoeringen in het professionele circuit en (als professionele begeleider in) het amateurcircuit, privé-concerten en bedrijfsoptrédens. Bij je thuis, in het verzorgingstehuis of de schouwburg, in het concertgebouw of de kerk om de hoek.

Muziek zit in de haarvaten van onze samenleving en heeft een enorme impact op welbevinden, welzijn en welvaart. Uitgedrukt in honorering loopt de waardering voor deze vakmensen achter bij beroepen van vergelijkbaar (maatschappelijk) belang. Denk aan zorg en onderwijs. Dit gaat niet om het gevoel maar om cijfers. Een goede onderbouwing van een tarief dat recht doet aan hun werk was echter nooit voorhanden. Daar heeft de ketentafel freelance klassieke musici nu grote stappen in gezet.

Verantwoording

De ketentafel vroeg de onderzoekers als uitgangspunt de salarisschalen van HBO functies in aanpalende sectoren te nemen. Vervolgens is gevraagd deze beloning door te rekenen naar een zzp-tarief dat rekening houdt met bijzondere aspecten van het zelfstandig werken als musicus. De ketentafel stelt dat naast de zichtbare uren 'op het podium', ook voorbereidende en bijkomende inzet moeten worden gehonoreerd.

Medio oktober 2023 heeft KNYFE haar eindrapportage opgeleverd. De bronnen voor het onderzoek zijn een mix van kwantitatieve data, zoals cao's, salarisgegevens en andere openbare data en kwalitatieve inzichten; te weten een uitvraag onder musici aangevuld met expert opinions van de onderzoekers en de leden van de ketentafel. De analyse en resultaten die KNYFE rapporteert, beantwoorden goed aan de gestelde doelen van de ketentafel.

De uitkomst

De leden van de ketentafel herkennen en erkennen de opbouw, argumentatie en uitkomsten van het rapport. De richtlijn en rekentool vormen een helder en praktisch instrument om fair practice concreet te maken voor freelance musici, opdrachtgevers, fondsen, bedrijven en subsidiënten. Diezelfde uitkomsten worden door de tafel als zorgelijk ervaren. Fair pay is nog ver weg, zowel in de hoogte van tarieven als ook in de vele onbetaalde uren binnen de beroepspraktijk.

De resultaten kunnen helpen bij een verkennende landelijke doorrekening. Maar omdat collectieve cijfers ontbreken, en de beroepspraktijk vele varianten kent, is de kloof niet exact te vertalen in een landelijk tekort voor fair pay. Wel kan gezegd worden dat een groot deel van de freelance musici met een HBO diploma onder het niveau van het minimumloon zijn werk doet. Ook bestaande cao's voor orkesten en muziekensembles blijven onder het fair pay-niveau dat het rapport beschrijft. Voor de Cao Muziekensembles geldt specifiek dat deze cao recent is gesloten en nog in een ingroefase verkeert. Aan de ketentafel bleek dat de ensembles veelal aangeven dat zij de beoogde cao-vergoeding niet kunnen betalen.

Bij het huidige inkomstenniveau van klassieke muziekproducties is de betaalbaarheid van fair pay derhalve een grote zorg.

Conclusie

Waar het rapport in een eerdere concept fase is gedeeld met 'het veld', kwamen hoopgevendende reacties los. Producenten en programmeurs erkennen de problematiek, herkennen zich in de argumentatie en richtlijnen en trachten de honorering van musici er op aan te passen, voor zover de beperkte middelen dit toelaten. De ketentafel concludeert daarom dat met deze resultaten een goed gemotiveerde norm en een bruikbaar instrument is opgeleverd, waar de gehele sector zich op kan richten en toe kan gaan verhouden. Het steunt individuele musici bij gesprekken over een passende vergoeding, het helpt hun opdrachtgevers bij het opstellen van begrotingen en financierings-/subsidieaanvragen. Het geeft private financiers, fondsen en subsidiënten inzicht in de werkelijke kosten van een artistieke productie. Het biedt ook het ministerie van OCW, de (Rijks)cultuurfondsen, provincies en gemeenten houvast bij het vaststellen van (project)subsidies.

Het vervolg

Het programma fairPACCT geeft handvaten voor toepassing van de Fair Practice Code in de praktijk. Voor freelance klassieke musici en hun opdrachtgevers zijn deze nu voorhanden in de vorm van een onderbouwde norm voor tarieven, te vergoeden inzet en een rekentool die per specifieke beroepspraktijk helpt om tot een fair pay vergoeding te komen. Aan de ketentafel is al in vroeg stadium vastgesteld dat in deze deelsector niet voldoende vertegenwoordigingen of verenigingen bestaan die als 'contractpartij' kunnen optreden om bindende afspraken te maken over vergoeding van de inzet van freelancers/zzp'ers. De variëteit is daarvoor te groot. Ook is er geen duidelijk aanwijsbare sectorpartij die 'eigenaar' kan zijn van een contract en dit kan onderhouden voor de toekomst. Dit betekent dus fikse uitdagingen op het gebied van implementatie, borging en betaalbaarheid. Een aanpak op deze drie vraagstukken vergt dus nader overleg, binnen de ketentafel en vooral ook met de sector.

De ketentafel agendeert en onderbouwt het verschil tussen de huidige en de faire beloningspraktijk. Zij roept op om concreet actie te ondernemen om dit verschil te verkleinen en wil dit proces ondersteunen en bevorderen. Het ontwikkelen van de richtlijn en de rekentool vormen hierbij een belangrijkste eerste stap. De ketentafel laat zich graag inspireren door reacties en voorbeelden uit de beroepspraktijk.

Met vriendelijk groet,

Ketentafel Freelance Klassieke Musici

Reageren? De deelnemers van de ketentafel gaan graag het gesprek aan, of mail naar fairpacct@platformacct.nl